

ДРАПЕЖНЫЯ ПТУШКІ НАЛІБОЦКАЙ ПУШЧЫ

В.Я. Сідаровіч¹, В.В. Грычык², І.А. Салавей¹

¹ДНВА “НПЦ НАН Беларусі па біярэсурсах”,

г. Мінск, Беларусь, soloveji@tut.by

²Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, г. Мінск, Беларусь

Веданне відавoga складу птушак якойсьці тэрыторыі з’яўляецца важнай задачай дзеля вырашэння шматлікіх праблем сучаснай арніталогіі і экалогіі. Менавіта на выснове фауністычных спісаў можна казаць аб тых ці іншых заканамернасцях, працэсах і зменах, якія адбываюцца ў супольніцтвах. Такія веды набываюць асаблівую вагу, калі ўлічваць агромісты ўплыў чалавека на прыродныя экасістэмы. У дадзеным паведамленні мы адлюструем стан асамблей драпежных птушак у прыродным комплексе Налібоцкай пушчы - адным з самых вялікіх лясных масіваў у Беларусі. Гэта тэрыторыя мае такі стан змен чалавекам, калі натуральнае асяроддзе дамінуе, але яно ўжо значна зменена лесаэксплуатацый і асушальнай меліярацый, г.зн., ступае на першую прыступку да антрапагеннай трансфармацыі.

Драпежныя птушкі ў цёплы сезон прадстаўлены 28 відамі, з якіх 19 – дзённыя драпежныя птушкі і 9 – совы. Тут вызначаны наступныя віды дзённых драпежных птушак: вялікі і малы арляцы, гадаеж, белік, цецяроўнік, карагольчык, канюх-мышалоў, луні балотны, лугавы і палявы, восаеж, пустальга, шулёнак, дзербнік, каршачок, арол-карлік, маркут, чорны і чырвоны каршун; соў: пугач, балотная сава, шэрая, даўгахвостая і барадатая кугакаўкі, касматаногі сыч, вераб’іны сычык, вушастая сава, сіпель. У цёплы сезон шчыльнась асамблей соў амаль аднолькавая з такой у дзённых драпежных птушак (145 і 118 асобін/100км², адпаведна 55 і 45%). У структуры гэтага супольніцтва дамінуюць шэрая кугакаўка (28%), канюх-мышалоў (21,9%) а субдамінантамі з’яўляюцца вераб’іны сычык (12,7%) і касматаногі сыч (8,1%). Найменшую прадстаўленасць маюць маркут, чырвоны каршун (па 0,04%), белік, балотная сава і сіпель (па 0,1%), лунь палявы (0,2%), арол-карлік, даўгахвостая кугакаўка (па 0,3%), пугач (0,4%), гадаеж, дзербнік (па 0,6%) і чорны каршун (0,7%). Як бачна, гэтыя рэдкія віды ў асноўным прадстаўлены сярэднепамеравымі большымі (як то маркут, пугач і белік), вузка спецыялізаванымі ў харчаванні (напрыклад, гадаеж і белік), а таксама сінантропнымі (сіпель) ды на паўднёвай мяжы арэалу (даўгахвостая кугакаўка) відамі. Прадстаўленасць астатніх відаў змянялася ў нешырокім дэяпазоне (ад 1,0 да 3,3%). Пад час міграцый тут часта сустракаецца сокал-падарожнік, а ў пачатку жніўня 2014 г. ён шматразава назіраўся тут ва ўрочышчы Шубін.

У сцюдзёны сезон відавы склад драпежных птушак быў значна меншы ў сувязі з адлётам арляцоў, гадаежа, лунёў, каршуноў, восаежа, дробных сакалкоў, балотнай савы і вушастай савы. Адлятае таксама і канюх-мышалоў, але не заўсёды ўсе асобіны. У залежнасці ад экалагічных умоў на зімоўцы застаецца ў сярэднім каля 7% ад яго шчыльнасці ў ўцёплы сезон. Узімку сюды прылятае шмат касматаногіх канюхоў, вельмі рэдка на міграцыях рэгістраваліся сава-бярозаўка і белая сава. Тут налічвалася ўсяго 13 відаў драпежных птушак, з якіх 6 – дзённыя драпежныя птушкі і 7 – совы. Шчыльнасць асамблеі соў была ў 3,5 разы больш, чым дзённых драпежных птушак (136 супраць 38 асобін/100 км², адпаведна совы складалі 78%). У структуры супольніцтва драпежных птушак дамінуе шэрая кугакаўка (42,4%), а субдамінантамі з'яўляюцца вераб'іны сычык (19,1%), касматаногі сыч (12,3%) і касматаногі канюх (10,5%).

Відавая разнастайнасць драпежных птушак Налібоцкай пушчы характарызуецца даволі высокім роўнем згодна ацэнцы індэксам Сімпсана (змяняецца ад 0 да 1 і яго значэнні тым большыя, чым больш відаў і чым больш раўнамерна размеркаваны іх дзелі ў структуры), і была большая ў цёплы сезон (0,84) і меншая у сцюдзёны (0,75). Гэта тлумачыцца тым, што ўзімку застаецца значна менш відаў птушак і ўжо больш значную дзель мае шэрая кугакаўка (42% супраць 28% у цёплы сезон, $G=2,82$ $p=0,05$).

СОДЕРЖАНИЕ СЕСТОНА И ХЛОРОФИЛЛА В УДОБРЯЕМЫХ ПРУДАХ РЫБОВОДЧЕСКОГО ХОЗЯЙСТВА «ВИЛЕЙКА» В 2012 г.

О.С. Сулимова, А.А. Жукова

*Белорусский государственный университет, г. Минск, Беларусь,
sylimova_1991@mail.ru*

Оценку содержания сестона и хлорофилла проводили в июне-сентябре 2012 г. в прудах рыбоводческого хозяйства «Вилейка», интенсивно удобряемых на протяжении вегетационного сезона. Исследования проводили в трех прудах – 2 нагульных (Н-8 и Н-9) и 1 выростном (В-6), где пробы отбирались ежемесячно. Полученные результаты отражены в таблице 1 (приведены средние значения \pm SD).

На протяжении периода исследований концентрация сестона в пруду Н-8 возрастала от июня к августу, в других прудах существенно не изменялась. В отличие от сестона, содержание хлорофилла в воде увеличивалось к осени во всех исследованных прудах. Так, в пруду Н-8 выявлено возрастание хлорофилла в несколько раз от июня к сентябрю. Содержание хлорофилла в двух других прудах также возрастает к началу осени. В целом, наибольшие значения содержания сестона и хлорофилла отмечены в пруду Н-8.